

**EUROPOS TEISĖS DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS**

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 23-7A, LT-01402 Vilnius, tel. 8 706 63 687, faks. 8 706 63 679,
el. p. etd@etd.lt. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188600362

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

2018-11- Nr.
I 2018-11-02 Nr. (1.36)2T-811

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 21, 22, 53, 105, 188 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, KODEKSO PAPILDYMO 27(2), 189(1) STRAIPSNIAIS IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SUĖMIMO VYKDYMO ĮSTATYMO NR. I-1175 10 IR 45 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

Išnagrinėjome Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 21, 22, 53, 105, 188 straipsnių pakeitimo, papildymo 27(2), 189(1) straipsniais ir priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – BPK projektas), Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 10 ir 45 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – SVĮ projektas) bei šių projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui projektą (18-12714, 18-12711, 18-12712), kurių tikslas – į Lietuvos nacionalinę teisę tinkamai perkelti 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2016/800 dėl procesinių garantijų vaikams, kurie baudžiamajame procese yra įtariamieji ar kaltinamieji (toliau – Direktyva 2016/800/ES) nuostatas. Kartu su projektais taip pat buvo pateikta Direktyvos 2016/800/ES atitikties lentelė. Norėtume pabrėžti, jog atitikties lentelę vertinome tik apimtyje, susijusioje su teikiamais derinti projektais ir jais perkeliomomis Direktyvos 2016/800/ES nuostatomis. Atkreipiame dėmesį, jog ne visos atitikties lentelėje nurodytos nacionalinės nuostatos atskleidžia visišką Direktyvos 2016/800/ES įgyvendinimo lygį.

Direktyvos 2016/800/ES 4 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta valstybės narės pareiga užtikrinti, kad vaikai būtų nedelsiant informuojami apie šioje direktyvoje nustatytas teises. Kaip nurodyta Direktyvos 2016/800/ES preambulės 18 konstatuojamojoje dalyje, ja suteikiama papildomų garantijų, susijusių su vaikams ir tėvų pareigų turėtojų teiktina informacija, kad būtų atsižvelgta į specialius vaikų poreikius ir pažeidžiamumą. Tačiau iš pateiktos atitikties lentelės nėra aišku, kaip įgyvendinami Direktyvos 2016/800/ES 4 straipsnio 1 dalies a punkto i) ir iii) papunkčiai bei 4 straipsnio 1 dalies b punkto v ir vi papunkčiai. Įtariamąjo ir kaltinamojo procesinės teisės, kurias, remiantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso Nr. IX-785 (toliau – BPK) 45 straipsniu, teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviui, yra įtvirtintos būtent BPK 21 ir 22 straipsniuose. Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2014 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. I-288 patvirtintame teisių įtariamajam išaiškinimo protokole ir jo priede įtariamasis taip pat raštiškai patvirtina, jog jam buvo išaiškintos būtent 21 straipsnio 4 dalyje įtvirtintos teisės. Taigi asmenys yra informuojami apie teises, kurios *expressis verbis* yra įtvirtintos minėtuose 21 ir 22 straipsniuose. Tai, kad tam tikros nuostatos dėl teisių suteikimo yra įtvirtinamos kituose BPK (pavyzdžiui, dėl galimybės atstovui pagal įstatymą pateikus prašymą

leisti dalyvauti procese) ar net Lietuvos Respublikos civilinio kodekso Nr. VIII-1864 (dėl teisės į privataus gyvenimo slaptumą) straipsniuose, nereiškia užtikrinimo, kad vaikai apie jas bus informuojami nedelsiant, raštu ar žodžiu, pažymint, jog informacija buvo suteikta, kaip to reikalauja Direktyva 2016/800/ES. Atsižvelgdami į tai, manome, kad net ir priėmus BPK projektą Direktyvos 2016/800/ES 4 straipsnio 1 dalies a punkto i) ir iii) papunkčiai bei 4 straipsnio 1 dalies b punkto v ir vi papunkčiai bus įgyvendinti tik dalinai.

Iš kartu pateiktos atitikties lentelės nuostatų nėra aišku, kaip įgyvendinama Direktyvos 2016/800/ES 5 straipsnio 3 dalis – nacionalinėse nuostatose, nurodytose prie šio straipsnio įgyvendinimo, atskleidžiama, kad atstovui pagal įstatymą galima atsisakyti leisti dalyvauti procese, jei tai prieštarautų nepilnamečio interesams ar nėra galimybės su atstovu susisiekti. Tuo tarpu Direktyvos 2016/800/ES 5 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad išnykus aplinkybėms, kurioms esant atstovui pagal įstatymą nebuvo galima dalyvauti procese, jam yra suteikiama informacija kaip tėvų pareigų turėtojai. Atsižvelgiant į tai, manome, kad atitikties lentelėje pateiktos nacionalinės nuostatos neatskleidžia visiško Direktyvos 2016/800/ES 5 straipsnio 3 dalies įgyvendinimo.

Direktyvos 2016/800/ES 8 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, jog sveikatos patikrinimas atliekamas kompetentingų institucijų iniciatyva dėl tam tikrų sveikatos būklės požymių arba paprašius vaikui, tėvų pareigų turėtojai ar kitam jo teises įgyvendinančiam asmeniui ir vaiko advokatui. Tuo tarpu SVĮ projekte tik nurodyta, kad *prireikus* turi būti atliktas papildomas ar pakartotinis sveikatos patikrinimas, neįtvirtinant asmenų rato, galinčio kreiptis dėl sveikatos patikrinimo atlikimo. Atitikties lentelėje pateiktos nacionalinės nuostatos neatskleidžia visiško Direktyvos 2016/800/ES 8 straipsnio 3 dalies įgyvendinimo, todėl kyla klausimas, ar pagal nacionalinius teisės aktus ši nuostata bus įgyvendinama tinkamai.

Iš kartu su BPK projektu pateiktos atitikties lentelės nuostatų nėra aišku, kaip įgyvendinamas Direktyvos 2016/800/ES 15 straipsnio 4 dalies b punktas. Atkreipiame dėmesį, jog pateikta BPK nuostata dėl atstovo pagal įstatymą pareigos laikytis ikiteisminio tyrimo ir nagrinėjimo teisme tvarkos bei 259 straipsnio nuostata dėl teisiamejo posėdžio tvarką pažeidusiems asmenims taikomų priemonių, nėra skirtos įgyvendinti minėtame Direktyvos 2016/800/ES straipsnyje įtvirtintos pareigos užtikrinti, kad vaikas turi teisę būti lydimas tėvų pareigų turėtojo ar kito suaugusiojo per kitas nei teismo posėdžiai proceso stadijas, jei to asmens dalyvavimas nedaro poveikio baudžiamajam procesui.

Iš kartu su BPK projektu pateiktos atitikties lentelės nuostatų nėra aišku, kaip įgyvendinamas Direktyvos 2016/800/ES 5 straipsnio 2 dalies c punktas ir 15 straipsnio 2 dalies c punktas dėl minėtuose straipsniuose nustatytos taisyklės išimties, kai remiantis objektyviomis ir faktinėmis aplinkybėmis, iš esmės būtų galima pakenkti baudžiamajam procesui.

Atitikties lentelėje, prie Direktyvos 2016/800/ES 22 straipsnio įgyvendinimo, pateiktos nuostatos dėl valstybės narės padengiamų išlaidų taikant Direktyvos 2016/800/ES 7 ir 8 straipsnius, tačiau neatskleidžiama, kaip yra įgyvendinama pareiga padengti išlaidas taikant Direktyvos 2016/800/ES 9 straipsnį.

Atsižvelgdami į visa tai, kas nurodyta, siūlytume įvertinti, ar BPK projektas ir SVĮ projektas yra pakankami visiškam jais perkeliama Direktyvos 2016/800/ES nuostatų įgyvendinimui. Be to, siūlytume, kur galima, atitinkamai papildyti Direktyvos 2016/800/ES atitikties lentelę, atskleidžiant visišką nuostatų įgyvendinimo lygį kitais teisės aktais.

Generalinio direktoriaus pavaduotojas,
atliekantis generalinio direktoriaus funkcijas

Karolis Dieninis

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Europos teisės departamentas prie LR teisingumo ministerijos 188600362, Vilniaus g. 23-7A LT-01402 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 21, 22, 53, 105, 188 straipsnių pakeitimo, Kodekso papildymo 27(2), 189(1) straipsniais ir priedo pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 10 ir 45 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektų (18-12714, 18-12711, 18-12712)
Dokumento registracijos data ir numeris	2018-11-20 Nr. NR-901
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2018-11-20 Nr. 1T-1207
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Karolis Dieninis, Generalinio direktoriaus pavaduotojas, atliekantis generalinio direktoriaus funkcijas
Sertifikatas išduotas	KAROLIS DIENINIS, Europos teisės departamentas prie TM LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2018-11-20 14:36:26 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2018-11-20 14:55:11 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-A, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2018-09-26 10:59:24 – 2021-09-25 10:59:24
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Jūratė Černiauskiene, Vyriausioji specialistė, Atstovavimo ES teismuose skyrius
Sertifikatas išduotas	JŪRATĖ ČERNIAUSKIENĖ, Europos teisės departamentas prie TM LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2018-11-20 14:52:50 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2018-11-20 14:55:12 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-B, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2018-11-07 10:19:54 – 2021-11-06 10:19:54
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Gauto dokumento registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "VI Registru Centras RCSC (IssuingCA-A), VI Registru Centras - I.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija LT", sertifikatas galioja nuo 2018-10-05 14:20:41 iki 2019-10-05 14:20:41
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokobit ADoc v1.0
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2018-11-20 15:27:00)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2018-11-20 15:27:01 Dokumentų valdymo sistema Avilys

Originalas nebus siunčiamas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
GENERALINĖ PROKURATŪRA**

Biudžetinė įstaiga, Rinktinės g. 5A, LT-01515 Vilnius, tel. (8 5) 266 2305, faks. (8 5) 266 2317,
el. p. generaline.prokuratura@prokuraturos.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288603320

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

2018-11- Nr.

el. p. l.juchniene@tm.lt

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Susipažinę su pateiktais derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 21, 22, 53, 105, 188 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 27², 189¹ straipsniais ir priedo pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 10 ir 45 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektu Nr. 18-12714, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 21, 22, 53, 105, 188 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 27², 189¹ straipsniais ir priedo pakeitimo įstatymo projektu Nr. 18-12711, Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 10 ir 45 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektu Nr. 18-12712, informuojame, kad teikiamiems teisės aktų projektams pritariame, pastabų ir pasiūlymų pagal kompetenciją neturime.

Generalinis prokuroras

Evaldas Pašilis

Goda Liepa, tel. (8 5) 250 0914, el. p. goda.liepa@prokuraturos.lt

**POLICIJOS DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS**

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

2018-11- Nr. 5-S-
į 2018-11-02 Nr. (1.36) 2T-811

Kopija
Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pagal kompetenciją išnagrinėjo Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 21, 22, 53, 105, 188 straipsnių pakeitimo, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso papildymo 27², 189¹ straipsniais ir priedo pakeitimo įstatymo bei Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 10 ir 45 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektus.

Siekdami užtikrinti baudžiamojo proceso operatyvumo principą, siūlome Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 189¹ straipsnio 1 dalį išdėstyti taip:

„1. Po pirmosios nepilnamečio įtariamojo apklausos, bet ne vėliau kaip iki ikiteisminio tyrimo pabaigos, ikiteisminį tyrimą atliekantis ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras kreipiasi į valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos specialistą dėl nepilnamečio įtariamojo individualaus vertinimo Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka. Nepilnamečio individualus vertinimas turi būti atliktas **ir išvada pateikta** ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro kreipimosi gavimo dienos. Nepilnamečio individualaus vertinimo išvada pridedama prie bylos. Jeigu iki kaltinamojo akto perdavimo teismui dienos nepilnamečio individualus vertinimas nėra atliktas, kaltinamasis aktas teismui gali būti perduotas, jeigu tai neprieštarauja nepilnamečio interesams. Tokiu atveju nepilnamečio kaltinamojo individualaus vertinimo išvada pateikiama bylą nagrinėjančiam teismui iki teisiamojo posėdžio pradžios.“

Atkreipiamė dėmesį, kad suimtieji asmenys yra laikomi Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pavaldžiose įstaigose. Siekiant efektyviai naudoti žmogiškuosius bei finansinius išteklius ir užtikrinti įtariamųjų asmenų teises, turėtų būti plačiau išnaudojamas nuotolinių apklausų instrumentas. Policijos įstaigos įsigijo nuotolinių apklausų ir vaizdo garso įrašymo įrangą. Pastebėtina, kad ne visos Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pavaldžios įstaigos turi tokią įrangą, todėl policijos pareigūnai, vykdydami suimtųjų nepilnamečių apklausas šiose įstaigose, neturėtų galimybių daryti vaizdo ir garso įrašų. Todėl klausimas dėl minėtų įstaigų aprūpinimo papildoma įranga yra sprendtinas.

Policijos generalinis komisaras

Linus Pernavas

Elena Lapienė, tel. (8 5) 271 9710, el. p. elena.lapiene@policija.lt
#239026, 2018-11-22

Biudžetinė įstaiga
Saltoniškių g. 19
LT-08105 Vilnius

Tel. (8 5) 271 9731
Faks. (8 5) 271 9978
El. p. info@policija.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre
Kodas 188785847

 **Atkurtai
Lietuvai**

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 188785847, Saltoniškių g. 19, LT-08105 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL ISTATYMU PROJEKTŲ DERINIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2018-11-27 Nr. 5-S-10984
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2018-11-27 Nr. 1T-1243
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Vizavimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Saulius Briginas, atliekantis LKPB viršininko funkcijas
Sertifikatas išduotas	SAULIUS BRIGINAS, mobile signature, Tele2 LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2018-11-23 09:52:06 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-X-L
Laiko žyme nurodytas laikas	2018-11-23 09:52:20 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT
Sertifikato galiojimo laikas	2018-06-26 07:20:15 – 2021-06-25 07:20:15
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Linas Pernavas, Policijos generalinis komisaras
Sertifikatas išduotas	LINAS PERNAVAS, mobile signature, Tele2 LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2018-11-27 09:20:21 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žyme nurodytas laikas	2018-11-27 09:20:40 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT
Sertifikato galiojimo laikas	2018-06-29 23:13:37 – 2021-06-28 23:13:37
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	<p>"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "VI Registru Centras RCSC (IssuingCA-A), VI Registru Centras - I.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, POLICIJOS DEPARTAMENTAS PRIE VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS LT, Policijos informacijos valdyba LT", sertifikatas galioja nuo 2018-06-21 12:20:21 iki 2019-06-21 12:20:21</p> <p>"Gauto dokumento registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "VI Registru Centras RCSC (IssuingCA-A), VI Registru Centras - I.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija LT", sertifikatas galioja nuo 2018-10-05 14:20:41 iki 2019-10-05 14:20:41</p>
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema Avilys, versija 3.4.32
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2018-11-27 09:51:00)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2018-11-27 09:51:00 Dokumentų valdymo sistema Avilys

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03610 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <http://www.socmin.lt>, Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos teisingumo
ministerijai

2018-12-13 Nr. (16.3-31) SD - 6597
Į 2018-11-02 Nr. (1.36)2T-811

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – Ministerija), pagal kompetenciją išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 21, 22, 53, 105, 188 straipsnių pakeitimo, Kodekso papildymo 27², 189¹ straipsniais ir priedo pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 10 ir 45 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektus, teikia išvadą.

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 21, 22, 53, 105, 188 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 27², 189¹ straipsniais ir priedo pakeitimo įstatymo“ projekto (toliau – Įstatymo projektas).

Atsižvelgdami į siūlomą Baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) papildymą 189¹ straipsniu dėl nepilnamečio individualaus vertinimo, primename, kad teikėme savo poziciją dėl psichologų dalyvavimo nepilnamečių apklausose 2016 m. lapkričio 11 d. raštu Nr. (16.3-42) SD-6786 ir 2017 m. gegužės 29 d. raštu Nr. (16.3-42) SD-3107.

Įstatymo projekto 7 straipsnyje 1 dalyje siūlytina išbraukti „į valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos specialistą dėl nepilnamečio įtariamojo individualaus vertinimo Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka“.

Pagal BPK 186 str. 3 d. proceso dalyvių prašymu arba ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo iniciatyva į mažamečio liudytojo ar mažamečio nukentėjusiojo apklausą visuomet, taip pat į nepilnamečio liudytojo ar nepilnamečio nukentėjusiojo apklausą dėl nusikaltimų žmogaus gyvybei, sveikatai, laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, vaikui ir šeimai, dėl pelnymosi iš nepilnamečio prostitucijos ar nepilnamečio įtraukimo į prostituciją arba kitais atvejais, privalo būti kviečiamas psichologas, kuris padeda apklausti nepilnamečių, atsižvelgdamas į jo socialinę ir psichologinę brandą, ir valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovas, kuris iš kitos patalpos stebi, ar apklausos metu nepažeidžiamos nepilnamečio liudytojo ar nepilnamečio nukentėjusiojo teisės. Analogiška nuostata įtvirtinta ir BPK 188 str. 5 d., jog į nepilnamečio įtariamojo apklausą, proceso dalyvių prašymu arba ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo iniciatyva, gali būti kviečiamas psichologas, kuris padeda apklausti nepilnamečių, atsižvelgdamas į jo socialinę ir psichologinę brandą ir (ar) valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovas, kuris stebi, ar apklausos metu nepažeidžiamos nepilnamečio teisės. Iš šių normų turinio matyti, jog tarp vaiko teisių apsaugos institucijos atstovo ir psichologo yra nustatyta aiški takoskyra, kai apklausiamas vaikas neturi specialių poreikių bei situacija nereikalauja, kad apklausą padėsiantis atlikti asmuo turėtų specialių žinių psichologijos srityje, gali būti kviečiamas vaiko teisių apsaugos institucijos atstovas. Tuo atveju, kai iš asmens, kuris turi padėti apklausti nepilnamečių, reikalaujama turėti specialių žinių

psichologijos srityje, į apklausą turėtų būti kviečiamas psichologas, turintis tinkamą kvalifikaciją. Nors vaiko teisių apsaugos institucijos atstovas gali turėti psichologijos mokslo išsilavinimą, tačiau tai nereiškia, jog toks specialistas savaime gali būti laikomas psichologu BPK 186 str. 3 d. ir 188 str. 5 d. prasme. Atsižvelgiant į tai, prieš užtikrinant psichologo paslaugų baudžiamajame procese prieinamumą, pirmiausiai turi būti apibrėžti reikalavimai tokio asmens kvalifikacijai ir kompetencijai (išsilavinimas, praktinė veikla, licencija ir pan.).

Pažymėtina, kad šiuo metu galiojančio BPK nuostatos leidžia apklausą organizuojančiam ikiteisminio tyrimo pareigūnui (prokurorui) įvertinti kurį iš specialistų – valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstavą ar psichologą kviesti į pagalbą apklausiant nepilnametį.

Pastebėtina, kad jeigu operatyvi ir kvalifikuota psichologų pagalba ikiteisminio tyrimo metu, kai proceso dalyvis yra nepilnametis, būtų prieinama ikiteisminį tyrimą organizuojančioje institucijoje, tai sąlygotų kokybišką ikiteisminio tyrimo veiksmų atlikimą. Tikėtina, kad profesionaliai, su psichologais, atlikta nepilnamečių apklausa užkardintų nepilnamečių antrinio traumavimo galimybę. Ministerijos duomenimis, įgyvendinant nepilnamečių justicijos programą 2016 m. dešimtyje apskričių policijos komisariatų jau buvo įrengti nepilnamečių apklausos kambariai ir įsteigti psichologų etatai. Psichologo praktinės veiklos vidaus reikalų statutinėse įstaigose tvarkos apraše nenumatoma, kad teritorinėse policijos įstaigose dirbantys psichologai dalyvautų nepilnamečio apklausoje.

Remdamiesi Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijoje ir kituose teisės aktuose įtvirtinta nuostata, įpareigojančia visur ir visada pirmiausia atsižvelgti į vaiko teisėtus interesus, dar kartą siūlome, įvertinti galimybę papildyti policijos psichologų funkcijas ir įpareigoti juos padėti ikiteisminio tyrimo pareigūnams atlikti nepilnamečių apklausas ikiteisminio tyrimo metu, kai baudžiamojo proceso metu būtina užtikrinti geriausius vaiko interesus. Tuo atveju, jeigu policijos psichologų funkcijos nebūtų papildytos pareiga padėti ikiteisminio tyrimo pareigūnams atlikti nepilnamečių apklausas ikiteisminio tyrimo metu, pakartotinai siūlome šių paslaugų teikimą centralizuoti pagal antrinės teisinės pagalbos teikimo fiziniams asmenims modelį. Siūlytina sukurti psichologų, sutinkančių teikti paslaugas baudžiamajame procese, tinklą, įsteigiant tokių psichologų registrą, į kurį galėtų įsirašyti atitinkamus reikalavimus atitinkantys psichologai pagal savo veiklos teritoriją, taip pat iš anksto numatant jų teikiamų paslaugų apmokėjimo tarifus bei tvarką, taip pat įgaliojant atitinkamą instituciją šį registrą administruoti, skiriant psichologų teikiamų paslaugų baudžiamajame procese apmokėjimui centralizuotą finansavimą. Tokiu atveju ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras arba teismas (ikiteisminio tyrimo teisėjas), esant poreikiui, galėtų kreiptis į minėto registro valdytoją dėl psichologo paslaugų baudžiamajame procese poreikio, kuris parinktų pagal teritorinį pasiskirstymą atitinkamą specialistą, tokiu būdu užtikrinant psichologo dalyvavimą nepilnamečio apklausoje baudžiamajame procese. Jeigu toje teritorijoje nebūtų į sąrašą įsirašiusių psichologų, registro valdytojas galėtų siūlyti artimiausioje teritorijoje veiklą vykdančią psichologą. Šiam suteikus paslaugas bei pateikus ataskaitą registro valdytojui, būtų apmokėta iš tokio registro valdytojo biudžeto.

Atsižvelgdami į tai, manome, kad ikiteisminio tyrimo įstaigos analizuodamos kriminogeninę situaciją ir nuolat organizuodamos įvairius veiksmus su nepilnamečiais, geriausiai žino ikiteisminių tyrimų veiksmų apimtis ir gali atlikti įžvalgas kiek psichologų pareigybių papildomai jiems reikėtų siekiant planuoti nukentėjusiųjų, liudytojų ir įtariamųjų nepilnamečių apklausas ir tinkamai jas organizuoti vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksu.

Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad Švietimo ir mokslo ministerija yra įsteigusi Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centrą Vilniuje. Minėto centro paskirtis – plėtoti specialiosios pedagoginės, specialiosios, psichologinės ir socialinės pedagoginės pagalbos teikimo sistemą šalyje, vykdyti jos stebėseną bei teikti metodinę pagalbą savivaldybių pedagoginėms psichologinėms tarnyboms.

Pažymėtina, kad kiekviena savivaldybė yra įsteigusi Pedagoginę psichologinę tarnybą, kurios paskirtis – didinti specialiųjų poreikių, psichologinių, elgesio, emocijų ar ugdymosi problemų turinčių vaikų ugdymosi veiksmingumą, psichologinį atsparumą, įvertinti vaiko, kaip asmens, galias ir sunkumus, raidos ypatumus bei sutrikimus, specialiuosius ugdymosi poreikius, pedagogines, psichologines problemas ir prireikus teikti vaikui psichologinę pagalbą, rekomenduoti specialiąją pedagoginę, socialinę pedagoginę ir specialiąją pagalbą.

Viceministras

Eitvydas Bingelis

Teresa Roščinska, tel. 8 706 68247 el. p. teresa.roscinska@socmin.lt

Švietimo ir mokslo ministerija
Lietuvos Respublika
Sąjunga

2014 m. gegužės 14 d.

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 33, LT-01506 Vilnius, tel. (8 5) 266 1400,
faks. (8 5) 266 1402, el. p. ministerija@sam.lt, <http://www.sam.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603472

Lietuvos Respublikos teisingumo
ministerijai

2018-11-20 Nr. (1.1.5-141) 10-8135
Į 2018-11-02 Nr. (1.36)2T-811

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija pagal kompetenciją išnagrinėjo Jūsų pateiktus teisės aktų projektus. Informuojame, kad dėl minėtų teisės aktų projektų pastabų ir pasiūlymų neturime.

Asmens sveikatos departamento
Pirminės sveikatos priežiūros ir slaugos skyriaus
vedėja, laikinai vykdanči
ministerijos kanclerio funkcijas

Odeta Vitkūnienė

D.Jušinskas, tel. (8 5) 205 52 90, el. p. darius.jusinskas@sam.lt

Originalas nebus siunčiamas

100 Atkurtai
Lietuvai

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga. A.Vivulskio g. 11, LT-03610 Vilnius. tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209, el. p. post@socmin.lt, <http://www.socmin.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre. kodas 1886 03515

Europos teisės departamentui prie Teisingumo
ministerijos

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo
ministerijai

2018 -12- 20 Nr. (16.3-31) SD - 6742/18
Kam
Nr. Žiniai
Kopija
2018 -12- 20
Teisingumo ministerijai
Lina Lukoševičiūtė

DĖL INDIVIDUALAUS VAIKO VERTINIMO BAUDŽIAMAJAME PROCESSE

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – Ministerija) išnagrinėjo 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/800 dėl procesinių garantijų vaikams, kurie baudžiamajame procese yra įtariamieji ar kaltinamieji (toliau – Direktyva) 7 straipsnio „Teisė į individualų vertinimą“ perkėlimo į nacionalinę teisę klausimą ir teikia savo nuomonę.

Atkreiptinas dėmesys į Direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą nuostatą, kad „būtų atsižvelgta į specialius vaikų poreikius apsaugos, švietimo, mokymo ir socialinės integracijos srityje“ ir į šio straipsnio 2 dalies 2 sakinyje įtvirtintą nuostatą, kad „atliekant individualų vertinimą visų pirma atsižvelgiama į vaiko asmenybę ir brandą, vaiko ekonominę, socialinę ir šeimos aplinką, ir į konkretų pažeidžiamumą, kurį tas vaikas gali turėti.“

Kartu siūloma atsižvelgti į susijusias preambulės nuostatas, kaip antai į preambulės 36 p., jog „atliekant individualų vertinimą, visų pirma turėtų būti atsižvelgta į vaiko asmenybę ir brandą, vaiko ekonomines, socialines ir šeimos aplinkybes, įskaitant gyvenamąją aplinką, ir į vaiko konkretų pažeidžiamumą, kaip antai mokymosi sutrikimus ir bendravimo sunkumus“.

Taigi tiek iš Direktyvos 7 str. 1–2 dalių, tiek iš preambulės 36 p. matyti, jog atliekant individualų vaiko vertinimą, ypatingas dėmesys skiriamas ne tik vaiko ekonominės, socialinės ir šeimos aplinkos įvertinimui, tačiau ir vaiko asmenybės, brandos ir jo konkretaus pažeidžiamumo įvertinimui.

Atsižvelgiant į paminėtus aspektus, šios Direktyvos perkėlimo į Lietuvos Respublikos teisę plane dėl 7 straipsnio perkėlimo į nacionalinę teisę manome, kad Ministerija neturi rengti Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymo „Dėl vaikų, įtariamų nusikalstamų veikų padarymu, individualaus vertinimo rekomendacijų patvirtinimo“ projektą (toliau – Rekomendacijos); taip pat ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. kovo 28 d. nutarimo Nr. 293 „Dėl Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą, dėl šių priežasčių:

1) atliekant vaiko, įtariamo nusikalstamos veikos padarymu, individualaus vertinimo atlikimo metu, ypatingai asmenybės, socialinės brandos ir pažeidžiamumo įvertinimui reikalingos specialios žinios, kurios būdingos psichologinį išsilavinimą turintiems asmenims, ir kurių Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba) ir jos struktūrinių padalinių specialistai neturi, nes jiems nėra keliama reikalavimai turėti specialių žinių vaiko psichologijos srityje. Atkreipiame dėmesį į

Direktyvos reikalavimą, kad individualų vaiko vertinimą atliktų kvalifikuoti asmenys, gebantys taikyti daugiadalykį požiūrį;

2) vaiko individualus vertinimas susijęs su paslaugų teikimu. Pažymėtina, kad Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatai, patvirtinti 2018 m. kovo 28 d. LR Vyriausybės nutarimu Nr. 293 (toliau – Nuostatai) neįtvirtina Tarnybos ar jos struktūrinių padalinių įgaliojimų teikti paslaugas vaiko teisių apsaugos srityje, kadangi pagrindinės Tarnybos funkcijos yra susijusios su vaiko teisių apsaugos užtikrinimu, organizavimu, priežiūra, kontrole, dalyvavimu teisiniuose procesuose, taip pat poveikio priemonių taikymu;

3) atkreipiamė dėmesį, kad ir nepilnamečių apklausas Lietuvos teismuose atlieka psichologinį išsilavinimą turintys specialistai (psichologai, registruoti specialiaame sąraše) – jie turi specialių žinių, kaip tinkamai suformuluoti klausimus nepilnamečiui (ypatingai jaunesni vaikai negeba suprasti sudėtingų klausimų formuluočių, papasakoti apie detales). Psichologas yra specialistas, kuris sugeba tinkamai formuluoti klausimus ir atlikti vertinimą taip, kad būtų atsižvelgta į vaiko amžių, brandą, specialiuosius poreikius. Tad ir šiuo atveju dirba specialistas, turintis specialių žinių;

4) Tarnybos funkcijas reglamentuoja Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatai, patvirtinti 2018 m. kovo 28 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 293. Remdamiesi Nuostatų 10.18 papunkčiu Tarnyba pati ar jos struktūrinis padalinys Civiliniame kodekse nustatytais atvejais ir tvarka gina vaiko teises, teisėtus interesus teisme, dalyvauja teismo posėdžiuose ir pateikia teismui išvadą, atstovauja vaiko interesams. Nuostatų 10.19 papunktis numato, kad Tarnyba pati ar per savo struktūrinius padalinius dalyvauja neturtinio pobūdžio teismo sprendimų, priimtų dėl vaiko, vykdymo procese. Nuostatų 10.20 papunktis numato, kad Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekse nustatytais atvejais ir tvarka Tarnyba pati ar per savo struktūrinius padalinius atstovauja vaiko interesams ikiteisminio tyrimo ir (ar) baudžiamosios bylos nagrinėjimo teisme metu. Atkreiptinas dėmesys, kad nurodyti papunkčiai įtvirtina nuostatą, jog Tarnybos siekis – ginti vaiko teises ir teisėtus interesus, atstovauti vaiko interesams sprendžiant klausimus, susijusius su vaiku ir jo gyvenimu. Todėl Tarnyba turėtų būti informuojama apie vertinimo turinį ir rezultatus, tačiau ne pati atlikti tokio pobūdžio veiklą.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.178 straipsnis numato, kad Valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija, ištyrusi šeimos aplinkos sąlygas, pateikia teismui išvadą dėl ginčo, išskyrus atvejus, kai byla teisme nagrinėjama valstybės vaiko teisių apsaugos institucijos pareikšto ieškinio pagrindu;

5) atliekant vaiko individualų vertinimą, atsižvelgiant į vaiko konkretų pažeidžiamumą, kaip antai mokymosi sutrikimus ir bendravimo sunkumus, pagal galiojantį teisinį reglamentavimą ir specialistams taikomus kvalifikacinius reikalavimus Tarnyba ar jos struktūrinis padalinys negalės įvertinti dėl aukščiau nurodytų aspektų. Pagal tai, kokio turinio vertinimo reikalaujama, manome, kad vertinimą turi atlikti specialistai, turintys specialių psichologinių žinių, susijusių su vaiko raida ir raidos sutrikimais, trauminių patirčių įtaka vaiko elgesiui, šeimos santykių dinamika ir jos įtaka vaiko raidai ir vaiko elgesiui, linkusių nusikalsti vaiku psichologiniais ypatumais. Taip pat, nepilnamečiams, kurie yra linke nusikalsti ar pasižymi sudėtingu, delinkventiniu, socialinių normų neatitinkančiu elgesiu, yra taikomos priemonės pagal Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymą (toliau – Įstatymas), kurį Seimas priėmė 2007 m. birželio 28 d. Nr. X-1238. Šiuo atveju vaiko elgesio, mokymosi sutrikimai ar bendravimo sunkumai sprendžiami skiriant tokiam vaikui minimalios ar vidutinės priežiūros priemones, kurios turėtų būti skiriamos vaikui įvertinus jo individualius poreikius.

Šioje vietoje atkreiptinas dėmesys, kad Švietimo ir mokslo ministerija yra įsteigusi Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centrą Vilniuje, kurio paskirtis – plėtoti specialiosios pedagoginės, specialiosios, psichologinės ir socialinės pedagoginės pagalbos teikimo sistemą

šalyje, vykdyti jos stebėseną bei teikti metodinę pagalbą savivaldybių pedagoginėms psichologinėms tarnyboms. Kiekviena savivaldybė yra įsteigusi Pedagoginę psichologinę tarnybą (toliau – PPT), kurios paskirtis – didinti specialiųjų poreikių, psichologinių, elgesio, emocijų ar ugdymosi problemų turinčių vaikų ugdymosi veiksmingumą, psichologinį atsparumą, įvertinti vaiko, kaip asmens, galias ir sunkumus, raidos ypatumus bei sutrikimus, specialiuosius ugdymosi poreikius, pedagogines, psichologines problemas ir prireikus teikti vaikui psichologinę pagalbą, rekomenduoti specialiąją pedagoginę, socialinę pedagoginę ir specialiąją pagalbą. Atsižvelgiant į PPT veiklos paskirtį, manytume, kad būtent šiose tarnybose dirbantys specialistai galėtų atlikti tokio pobūdžio vertinimą, kokio reikalaujama pagal Direktyvos 7 straipsnio nuostatas.

Įvertinus Direktyvos 7 straipsnio nuostatas ir Įstatymo nuostatas bei savivaldybių pedagoginių psichologinių tarnybų veiklos paskirtį, darytina išvada, kad vaiko individualaus vertinimo atlikimas, mūsų manymu, turėtų būti siejamas su Įstatymo nuostatų įgyvendinimu ir savivaldybių pedagoginių psichologinių tarnybų veikla, kad tinkamai ir kvalifikuotai būtų atsižvelgta į vaiko asmenybę ir brandą, vaiko ekonomines, socialines ir šeimos aplinkybes, įskaitant gyvenamąją aplinką, ir į konkretų pažeidžiamumą, kurį tas vaikas gali turėti.

Taip pat svarbu paminėti, kad Ministerija 2016 m. lapkričio 11 d. raštu Nr. (16.3-42) SD-6786 ir 2017 m. gegužės 29 d. raštu Nr. (16.3-42) SD-3107 jau teikė savo nuomonę dėl Rekomendacijų parengimo, kuris turi būti siejamas su Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą, prašome Direktyvos perkėlimo į Lietuvos Respublikos teisę plane išbraukti Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją kaip atsakingą už Vaikų, įtariamų nusikalstamų veikų padarymu, individualaus vertinimo rekomendacijų parengimą.

PRIDEDAMA. 5 lapai.

Viceministrė

Eglė Radišauskienė

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Volano g. 2, 01516 Vilnius, tel. (8 5) 219 1225/219 1152, faks. (8 5) 261 2077,
el. p. smmin@smm.lt, <http://www.smm.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603091.
Atsisk. sąsk. LT30 7300 0100 0245 7205 „Swedbank“, AB, kodas 73000

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

2018 - 11 - Nr. SR-
I 2018-11-02 Nr. (1.36) 2T-811

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Švietimo ir mokslo ministerija pateiktiems išvadoms gauti Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 21, 22, 53, 105, 188 straipsnių pakeitimo, Kodekso papildymo 27², 189¹ straipsniais ir priedo pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 10 ir 45 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektams pagal kompetenciją pastabų ir pasiūlymų neturi.

Ministerijos kancleris

Tomas Daukantas

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Švietimo ir mokslo ministerija 188603091, A. Volano g. 2, LT-01516 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl įstatymų projektų derinimo
Dokumento registracijos data ir numeris	2018-11-20 Nr. SR-4888
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2018-11-20 Nr. 1T-1204
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Tomas Daukantas, ministerijos kancleris, Ministerijos vadovybė
Sertifikatas išduotas	TOMAS,DAUKANTAS LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2018-11-20 12:07:52 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2018-11-20 12:08:19 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2018-06-19 19:11:22 – 2023-06-18 23:59:59
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Sistemos abonementas, specialistas, Švietimo ir mokslo ministerija
Sertifikatas išduotas	RIMA SKEIRIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2018-11-20 12:57:34 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2018-11-20 12:57:44 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	VI Registru Centras RCSC (IssuingCA-A), VI Registru Centras - I.k. 124110246 LT
Sertifikato galiojimo laikas	2018-02-26 10:54:32 – 2020-02-26 10:54:32
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Gauto dokumento registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "VI Registru Centras RCSC (IssuingCA-A), VI Registru Centras - I.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija LT", sertifikatas galioja nuo 2018-10-05 14:20:41 iki 2019-10-05 14:20:41
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokobit ADoc v1.0
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2018-11-20 14:46:00)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2018-11-20 14:46:00 Dokumentų valdymo sistema Avilys

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Volano g. 2, 01516 Vilnius, tel. (8 5) 219 1225/219 1152, faks. (8 5) 261 2077,
el. p. smmin@smm.lt, <http://www.smm.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603091.
Atsisk. sąsk. LT30 7300 0100 0245 7205 „Swedbank“, AB, kodas 73000

Lietuvos Respublikos
teisingumo ministerijai

2019 - - Nr.
Į 2019-02-13 Nr. (1.39E) 7R-871

DĖL EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVOS (ES) 2016/800 ĮGYVENDINIMO

Atsakydami į Jūsų paklausimą, maloniai primename, kad koordinacinio pasitarimo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/800 dėl procesinių garantijų vaikams, kurie baudžiamajame procese yra įtariamieji ar kaltinamieji, 7 straipsnio „Teisė į individualų vertinimą“ perkėlimo į nacionalinę teisę metu atkreipėme dėmesį, kad pagal kompetenciją Švietimo, mokslo ir sporto ministerija nėra atsakinga už direktyvos įgyvendinimą.

Atkreipiame dėmesį, pasitarimo metu buvo nuspręsta, kad jei atsakingai institucijai, kuri organizuos individualų vaiko vertinimą, iškils poreikis gauti informaciją apie nustatytus vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius, tokią informaciją galės pateikti savivaldybių administracijų pedagoginės psichologinės ar švietimo pagalbos tarnybos.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytus argumentus, manytina, kad tokiai informacijai pateikti nereikia papildomų finansinių išteklių, todėl papildomas finansavimas neplanuojamas.

Švietimo, mokslo ir sporto viceministrė

Monika Bilotienė

D. Vaišnorienė, tel. (8 5) 219 1146, el. p. Daiva.Vaisnoriene@smm.lt

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija 188603091, A. Volano g. 2, LT-01516 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVOS (ES) 2016/800 ĮGYVENDINIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2019-03-01 Nr. SR-814
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2019-03-01 Nr. 6R-2886
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Monika Bilotienė, viceministrė, Ministerijos vadovybė
Sertifikatas išduotas	MONIKA BILOTIENĖ, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2019-02-28 17:44:34 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymeje nurodytas laikas	2019-02-28 17:44:53 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-B, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2019-02-12 09:02:47 – 2022-02-11 09:02:47
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Sistemos abonementas, specialistas, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija
Sertifikatas išduotas	RIMA SKEIRIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2019-03-01 09:05:52 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymeje nurodytas laikas	2019-03-01 09:06:04 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	VI Registru Centras RCSC (IssuingCA-A), VI Registru Centras - I.k. 124110246 LT
Sertifikato galiojimo laikas	2018-02-26 10:54:32 – 2020-02-26 10:54:32
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Gauto dokumento registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "VI Registru Centras RCSC (IssuingCA-A), VI Registru Centras - I.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija LT", sertifikatas galioja nuo 2018-10-05 14:20:41 iki 2019-10-05 14:20:41
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokobit ADoc v1.0
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2019-03-01 10:34:00)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2019-03-01 10:34:00 Dokumentų valdymo sistema Avilys

TEISĖJŲ TARYBA

L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 251 4188, faks. (8 5) 268 5187

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
rastine@tm.lt
TAIS

2018-11-29 Nr. 36P-146-(7.1.10)
I 2018-11-02 pranešimą

DĖL AKTO PROJEKTO NR. 18-12714 DERINIMO

Teisėjų taryba, susipažinusi su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pateiktu derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 21, 22, 53, 105, 188 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 27², 189¹ straipsniais ir priedo pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 10 ir 45 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektu Nr. 18-12714 (toliau – Projektas) ir kartu su šiuo projektu teikiamais BPK 21, 22, 53, 105, 188 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 27², 189¹ straipsniais ir priedo pakeitimo įstatymo projektu Nr. 18-12711 (toliau – BPK projektas) ir Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 10 ir 45 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektu Nr. 18-12712, iš esmės pritardama pateiktų projektų siūlymams, pagal kompetenciją teikia pastabas ir pasiūlymus dėl siūlomų teisinio reguliavimo priemonių ir jų įgyvendinimo pasekmių.

Įstatymų projektais siekiama į Lietuvos nacionalinę teisę tinkamai perkelti 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2016/800 dėl procesinių garantijų vaikams, kurie baudžiamajame procese yra įtariamieji ar kaltinamieji (toliau – Direktyva) nuostatas. Užtikrinant nacionalinės ir Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimų suderinamumą, tobulinamos BPK nuostatos, įtvirtinant naujas proceso dalyvių teises, taip pat naujus baudžiamojo proceso instrumentus:

1. Įgyvendinant Direktyvos 9 straipsnį, kuriame nurodoma, kad valstybės narės užtikrina, kad baudžiamojo proceso metu atliekant vaikų apklausą policijoje ar kitoje teisėsaugos institucijoje būtų daromas garso ir vaizdo įrašas, BPK projekto 6 straipsniu siūloma papildyti BPK 188 straipsnio 5 dalį, numatant, kad *ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro iniciatyva arba nepilnamečio įtariamojo ar jo gynėjo prašymu, kai tai proporcinga atsižvelgiant į bylos aplinkybes, daromas apklausos garso ir vaizdo įrašas. Apklausančiam suimtam ar sulaikytam nepilnameči įtariamajam garso ir vaizdo įrašas daromas visais atvejais*. Pastebėtina, kad siūloma formuluotė į BPK iš esmės pažodžiui perkelia Direktyvos 9 straipsnio 1 dalį.

Atsižvelgiant į BPK normų sistemą, siūlytina siūlomoje BPK 188 straipsnio 5 dalies formuluotėje atsisakyti abstrakčios vertinamojo pobūdžio nuostatos „*kai tai proporcinga atsižvelgiant į bylos aplinkybes*“. Pirma, žodis „proporcingas“ BPK vartojamas tik proporcingumo principo kontekste (BPK 11 straipsnis, 69¹ straipsnio 3 dalis). Antra, nėra aišku, kokiais atvejais galėtų būti neproporcinga daryti įtariamojo nepilnamečio apklausos garso ir vaizdo įrašą ir pagal kokius kriterijus ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras turėtų išspręsti, ar yra (ne)proporcinga daryti apklausos garso ir vaizdo įrašą. Manytina, kad aiškesnė nuostata, išlaikant diskrecinį sprendimo dėl tokių veiksmų atlikimo priėmimo pobūdį, galėtų būti: „*ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro iniciatyva arba nepilnamečio įtariamojo ar jo gynėjo prašymu, kai tai proporcinga atsižvelgiant į bylos aplinkybes, gali būti/paprastai daromas apklausos garso ir vaizdo įrašas*.“

LIETUVOS
TEISMAI

Kita vertus, nuo 2018 m. liepos 1 d. įsigaliojusios nepilnamečių liudytojų, nukentėjusiųjų bei tam tikra dalimi ir įtariamųjų apklausą reglamentuojančios naujos nuostatos įtvirtina, kad nepilnamečių apklausos atliekamos paprastai vieną kartą, specialiai tam pritaikytose patalpose, dalyvaujant psichologui bei vaiko teisių apsaugos atstovui, o jų metu visuomet yra daromas garso ir vaizdo įrašas (BPK 186 straipsnio 2 dalis). Manytina, kad siekiant tinkamai įgyvendinti Direktyvos preambulėje deklaruojamus šio teisės akto tikslus, užtikrinant vienodą nepilnamečių asmenų apsaugą baudžiamojoje justicijoje, nepriklausomai nuo jų statuso procese, siūloma BPK 188 straipsnio 5 dalies nuostata turėtų būti suderinta su kitais BPK straipsniais, t. y. pirmenybę teikiant nepilnamečių apklausoms su specialistais, tam pritaikytose patalpose bei patikimai fiksuojant apklausos rezultatus – darant apklausos garso ir vaizdo įrašus.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Projekto rengėjui siūlytina tobulinti BPK projekto 6 straipsniu siūlomą BPK 188 straipsnio 5 dalies formuluotę taip, kad prioritetas būtų teikiamas visapusiškai tinkamai ir kompleksinei nepilnamečio įtariamojo apklausai.

2. BPK projekto 7 straipsniu, įgyvendinant Direktyvos 7 straipsnį, siūloma papildyti BPK nauju 189¹ straipsniu „Nepilnamečio individualus vertinimas“. BPK projekto 3 straipsniu taip pat siūloma įtvirtinti nepilnamečio individualaus vertinimo išvados sąvoką – *valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos specialisto parengtas dokumentas, kuriame įvertinti nepilnamečio įtariamojo ar kaltinamojo asmenybė, jo aplinka ir poreikiai apsaugos, švietimo ir socialinės integracijos srityje*.

Pirma, siūlomų BPK 27³ ir 189¹ straipsnių pavadinimuose ir 27³ straipsnio tekste kalbama apie *nepilnamečio* individualaus vertinimo atlikimą ir šio vertinimo išvados pateikimą, tačiau 189¹ straipsnio dalyse nustatoma tik *nepilnamečio įtariamojo ar kaltinamojo* individualaus vertinimo procedūra. Iš siūlomo teisinio reguliavimo nėra aiškus naujų BPK straipsnių ir šiuo metu galiojančio BPK 186¹ straipsnio „Nukentėjusiojo specialiųjų apsaugos poveikio vertinimas“, kuris taikomas vertinant ir nepilnamečių nukentėjusiųjų specialiųjų poreikius (žr. Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2016 m. vasario 29 d. įsakymu Nr. I-63 patvirtintas Rekomendacijas dėl nukentėjusiųjų specialiųjų apsaugos poreikių vertinimo), santykis. Atsižvelgiant į tai, kad siūlomas BPK 27³ straipsnis neišskiria konkretaus nepilnamečių, kuriems atliekamas individualus vertinimas, procesinio statuso, praktikoje gali kilti problemų dėl nukentėjusiųjų nepilnamečių specialiųjų apsaugos poreikių vertinimo atlikimo būdo. Atkreiptinas dėmesys, kad šiais atvejais skiriasi vertinimą atliekantis subjektas (nukentėjusiesiems – ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras, įtariamiesiems – vaiko teisių apsaugos institucijos atstovas) bei vertinimo apimtis.

Teisėjų tarybos vertinimu, netikslu diferencijuoti iš esmės tapataus procesinio veiksmo atlikimą tam pačiam subjektų segmentui vien dėl skirtingo šių subjektų statuso. Todėl projektų rengėjui BPK projekte siūlomą nustatyti teisinį reguliavimą, susijusį su nepilnamečio individualiu vertinimu, siūlytina svarstyti sistemaiškai, t. y. vertinant kartu su galiojančiomis BPK nuostatomis, ir nustatyti aiškius bei tarpusavyje suderintus nepilnamečių specialiųjų poreikių vertinimo atlikimo kriterijus.

Antra, Direktyvos 7 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad individualus vertinimas atliekamas anksčiausioje tinkamoje proceso stadijoje iki priimant kaltinamąjį aktą. Todėl, nors to paties straipsnio 6 dalyje nurodoma, kad, jeigu individualus vertinimas neatliktas, vis tiek galima pateikti kaltinamąjį aktą, su sąlyga, kad tai atitinka vaiko interesus ir kad bet kokių atveju individualus vertinimas atliekamas prieš prasidedant teismo posėdžiui, nemanytina, kad tapatus teisinis reguliavimas turi būti nustatytas BPK, t. y. kad individualų vertinimą galima atlikti ir po bylos perdavimo su kaltinamuoju aktu teismui, iki teisiamojo posėdžio pradžios (siūlomo BPK 189¹ straipsnio 1 dalis).

Direktyvoje nustatyta, kad nepilnamečio individualus vertinimas turi būti atliekamas kaip įmanoma greičiau po įtarimų nepilnamečiui pateikimo. Vis dėlto pagal BPK projekto siūlymą laikotarpis nuo įtarimų nepilnamečiui pareiškimo iki individualaus vertinimo atlikimo apima visą ikiteisminį tyrimą ir netgi tam tikrą laikotarpį po jo. Toks teisinis reguliavimas nelaikytinas

pagrįstu, nes tik iš dalies atitinka juo siekiamą tikslą – įvertinti, ar ir koku mastu baudžiamojo proceso metu nepilnamečiams įtariamiesiems reikės taikyti specialias priemones, taip pat įsitikinti, ar nepilnamečiai asmenys, kurie yra įtariamieji ar kaltinamieji baudžiamajame procese, galės suprasti ir sekti procesą.

Siūlomo BPK 189¹ straipsnio 2 dalyje nurodoma, kad į nepilnamečio individualaus vertinimo išvadoje pateiktus duomenis atsižvelgiama parenkant kardomasias priemones ir kitas procesines prievartos priemones nepilnamečiui, priimant sprendimus dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo ar bylos perdavimo teismui, organizuojant proceso veiksmus su nepilnamečiu įtariamuoju ar kaltinamuoju ir t.t. Pastebėtina, kad BPK 189¹ straipsnio 1 ir 2 dalyse siūlomas įtvirtinti teisinis reguliavimas tarpusavyje nėra suderintas. Nėra aišku, kaip bus realizuojamas BPK 189¹ straipsnio 2 dalyje numatytas individualios nepilnamečio vertinimo išvados panaudojimas, pavyzdžiui, skiriant kardomasias priemones ar organizuojant ikiteisminio tyrimo veiksmus, kai individualus nepilnamečio vertinimas bus atliktas pačioje tyrimo pabaigoje ar pabaigus ikiteisminį tyrimą. Manytina, kad nepilnamečio vertinimas turėtų būti vienas pirminių ikiteisminio tyrimo veiksmų, iš karto po nepilnamečio įtraukimo į procesą ir tik atlikus tokį vertinimą, galėtų būti organizuojamas ikiteisminio tyrimo veiksmų su nepilnamečiu atlikimas. Kitaip tariant, dabar siūlomas teisinis reguliavimas, manytina, nebus pakankamai efektyvus, nepasieks savo tikslų, todėl galimai taps formalium, o ne realia nepilnamečių apsaugos teisine priemone.

Be to, operatyvaus ir išsamaus teisingumo vykdymo proceso principas reikalauja, kad teisminiam nagrinėjimui baudžiamosios bylos būtų perduotos visiškai parengtos, su visais reikalingais ir išsamiais duomenimis, ir perdavus bylą į teismą, nereikėtų atlikti tų ikiteisminio tyrimo veiksmų, kurie privalėjo būti atlikti ankstyvoje tyrimo stadijoje. Šiame kontekste taip pat pažymėtina, kad minėtame BPK 186¹ straipsnyje nustatoma, kad nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimas atliekamas ne vėliau kaip pirmosios nukentėjusiojo apklausos metu.

Teisėjų tarybos įsitikinimu, įgyvendinant Direktyvą Lietuvoje, privalu nustatyti, kad nepilnamečio individualus vertinimas turi būti atliktas iki kaltinamojo akto surašymo. Pastebėtina, kad poziciją, jog nepilnamečio vertinimas turi būti atliktas iki kaltinamojo akto surašymo, projekto rengėjui taip pat yra išreiškusi Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra savo 2017 m. balandžio 4 d. atsakyme Teisingumo ministerijai raštu Nr. 17.2.-2996. Toks reguliavimo modelis pasirinktas ir Vokietijoje.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas pastabas, siūlytina patobulinti BPK projektu siūlomą 189¹ straipsnį, nustatant, kad nepilnamečio įtariamąjo individualus vertinimas atliekamas kaip įmanoma greičiau po pirmosios nepilnamečio įtariamąjo apklausos. Toks reguliavimas užtikrins Direktyvos tikslų įgyvendinimą, taip pat derės su kitomis to paties straipsnio ir BPK nuostatomis ir, svarbiausia, atitiks nepilnamečių asmenų interesus bei apsaugos poreikį baudžiamajame procese.

Pirmininkas

Rimvydas Norkus

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

Į 2018-11-02

Nr.

Nr. (1.36)2T-811

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija pagal kompetenciją išnagrinėjusi pateiktus derinti Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 21, 22, 53, 105, 188 straipsnių pakeitimo, Kodekso papildymo 27², 189¹ straipsniais ir priedo pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 10 ir 45 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektus, informuoja, kad pastabų ir pasiūlymų jiems neturi.

Vidaus reikalų viceministras

Česlovas Mulma

Ieva Naruševičienė, tel. (8 5) 271 8891, el. p. ieva.naruseviciene@vrm.lt

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija 188601464, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius, Lietuva
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl įstatymų projektų derinimo
Dokumento registracijos data ir numeris	2018-11-27 Nr. 1D-5863
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2018-11-27 Nr. 1T-1245
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Vizavimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Rustamas Liubajevas, Ministerijos vyriausiasis patarėjas
Sertifikatas išduotas	RUSTAMAS LIUBAJEVAS, Vidaus reikalų ministerija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2018-11-26 16:45:06 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-C
Laiko žymoje nurodytas laikas	2018-11-26 16:45:12 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-B, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2018-08-02 09:51:11 – 2021-08-01 09:51:11
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Česlovas Mulma, Viceministras
Sertifikatas išduotas	ČESLOVAS MULMA, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2018-11-27 07:28:46 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2018-11-27 07:28:47 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-B, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2018-09-27 10:07:24 – 2021-09-26 10:07:24
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Vanda Turauskienė, Dokumentų tvarkytoja
Sertifikatas išduotas	VANDA TURAUSKIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2018-11-27 10:06:22 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-C
Laiko žymoje nurodytas laikas	2018-11-27 10:06:27 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-A, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2018-09-28 08:35:02 – 2021-09-27 08:35:02
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Gauto dokumento registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "VI Registru Centras RCSC (IssuingCA-A), VI Registru Centras - I.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija LT", sertifikatas galioja nuo 2018-10-05 14:20:41 iki 2019-10-05 14:20:41
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DocLogix v11.0.0.0
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2018-11-27 10:28:00)
Paieškos nuoroda	–

DETALŪS METADUOMENYS	
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2018-11-27 10:28:00 Dokumentų valdymo sistema Avilys

LIETUVOS RESPUBLIKOS
VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIAUS ĮSTAIGA

Lietuvos Respublikos teisingumo
ministerijai

2018-11-~~21~~ Nr. (1.18.-2018-941)2-~~1675~~
I 2018-11-02 Nr. (1.36)2T-811

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ NR. 18-12711 IR NR. 18-12712

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė susipažino su pateiktais derinti Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 21, 22, 53, 105, 188 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 27², 189¹ straipsniais ir priedo pakeitimo įstatymo projektu Nr. 18-12711 (toliau – BPK projektas), Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 10 ir 45 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektu Nr. 18-12712 (toliau – SVĮ projektas) bei su šiais projektais pateikta papildoma medžiaga – 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/800 dėl procesinių garantijų vaikams, kurie baudžiamajame procese yra įtariamieji ar kaltinamieji (toliau – Direktyva) atitikties lentelė; Teisingumo ministerijos vykdytų konsultacijų dėl Direktyvos 7 straipsnio įgyvendinimo medžiaga.

Vertinant pateiktus derinti įstatymų projektus ir lydimuosius dokumentus, kilo abejonių dėl planuojamo Direktyvos nuostatų įgyvendinimo apimties bei nuoseklumo, kurias taip pat patvirtino Europos teisės departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pastabos bei atkreiptas dėmesys projekto rengėjų, jog ne visos Direktyvos atitikties lentelėje nurodytos nacionalinės nuostatos atskleidžia visišką Direktyvos įgyvendinimo lygį:

1. Direktyvos 4 straipsnyje (kurio atitinkamos nuostatos išplėtos kituose Direktyvos straipsniuose) įtvirtinta valstybės narės pareiga nedelsiant vaikus informuoti apie jų *teises* ir apie bendrus baudžiamojo *proceso eigos* aspektus, kai vaikams pranešama, kad jie yra įtariamieji ar kaltinamieji. Informacija vaikams suteikiama raštu, žodžiu arba abiem būdais *paprasta ir suprantama kalba*, laikantis dokumentavimo tvarkos, ir kt. Atsižvelgiant į Direktyvos preambulės nuostatas ir atitikties lentelėje pateiktą informaciją, kyla abejonių, jog atitikties lentelėje nurodomos galiojančių teisės aktų nuostatos, taip pat ir numatomi pakeitimai, pilnai atspindi šio ir atitinkamai kitų Direktyvos straipsnių, kuriuose detalizuojamos konkrečios vaiko teisės, tinkamą įgyvendinimą.

2. Direktyvos 5 straipsnyje įtvirtintos nuostatos dėl tėvų pareigų turėtojo informavimo ir išimties dėl informacijos, susijusios su vaiku, teikimo. Manytina, kad nei BPK projekte (53 straipsnyje ar kt.), nei Direktyvos atitikties lentelėje nėra numatytas nuoseklus Direktyvos 5 straipsnio 2 ir 3 dalies nuostatų įgyvendinimas. Direktyvos 5 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos 3 sąlygos, kai informacija negali būti teikiama tėvų pareigų turėtojui. Viena iš jų – informacijos teikimas prieštarautų vaiko interesams – iš esmės yra įtvirtinta BPK 53 straipsnio 3 dalyje. Dalį antrosios sąlygos (Direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b papunkčio dalis) – informacijos teikimas yra neįmanomas, kadangi dėjus pagrįstas pastangas su tėvų pareigų turėtoju nėra galimybės susisiekti, iš esmės siūloma įtvirtinti BPK projekto 53 straipsnio 3 dalyje. Tačiau galiojančiame teisiniame reglamentavime nėra įtvirtintos kitos Direktyvos 5 straipsnio 2 dalies b ir c papunkčiuose įtvirtintos sąlygos, todėl BPK projektas turėtų būti tikslinamas įtvirtinant ir šias sąlygas, t. y.

numatant, kad informacijos teikimas neįmanomas, kadangi tėvų pareigų turėtojo asmens tapatybė yra nežinoma *arba*, kad remiantis objektyviomis ir faktinėmis aplinkybėmis galėtų iš esmės pakenkti baudžiamajam procesui.

Taip pat lieka abejonių dėl Direktyvos 5 straipsnio 2 dalies 2 pastraipos nuostatų įgyvendinimo, būtent vaiko galimybės nurodyti (pasirinkti jį atstovaujantį, proceso metu lydintį) suaugusį asmenį, šio asmens vertinimo ir (ar) kito, nei vaiko pasirinktas asmuo, institucijos atstovo parinkimo. Nėra aiškus ir Direktyvos 5 straipsnio 3 dalies nuostatų įgyvendinimo mechanizmas. Nekvestionuojant Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijoje, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme įtvirtintos vaiko teisės būti išklausytam, prioritetinių tėvų teisių, pareigų ir atsakomybės vaikų atžvilgiu bei valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos įgaliojimų, visgi manytina, kad, siekiant sklandaus minėtų nuostatų įgyvendinimo praktikoje, būtina išplėsti galiojantį teisinį reglamentavimą.

3. Atsižvelgiant į Direktyvos atitikties lentelėje pateiktą informaciją, kyla abejonių dėl nuoseklaus Direktyvos 6 straipsnio nuostatų įgyvendinimo. Minėtame straipsnyje įtvirtintas reikalavimas, garantija vaikui gauti advokato pagalbą, išskiriant tam tikrus baudžiamojo proceso etapus, veiksmus (6 straipsnio 3, 4, 6 dalys), tačiau atitikties lentelėje nurodytos BPK nuostatos, kuriuose gynėjo dalyvavimas yra įtvirtintas, kaip gynėjo teisė, įtariamojo, suimtojo galimybė ar pan.

4. Vertinant pasiūlymus dėl Direktyvos 7 straipsnio įgyvendinimo, atsižvelgiant į ankstesnių diskusijų metu išsakytas skirtingas institucijų nuomones bei turint omenyje individualus vertinimo aspektų įvairovę, siūlytina svarstyti galimybę tikslinti BPK 27² ir 189¹ straipsnių nuostatas, numatant, kad individualaus vertinimo išvadą rengia valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija (specialistas), kuri ir koordinuoja bei organizuoja visą vertinimo procesą. Atsižvelgiant į tai, kad individualaus vertinimo išvadai parengti yra būtini įvairių sektorių duomenys, itin glaudus, aktyvus ir sklandus įvairių institucijų bendradarbiavimas, taip pat, kad vertinimas turi būti atliekamas glaudžiai bendradarbiaujant su vaiku bei prireikus dalyvaujant tėvų pareigų turėtojui arba kitam suaugusiajam (Direktyvos 7 straipsnio 7 dalis), manytina, jog individualaus vertinimo tvarka turėtų (galėtų) būti tvirtinama Vyriausybės nutarimu arba kelių ministrų įsakymu. Taip pat manytina, kad turėtų būti skirtas dėmesys individualų vertinimą atliekiančio(-čių) specialisto(-ų) kvalifikacijai (Direktyvos 7 straipsnio 7 dalis) bei esamų priemonių, šiuo metu naudojamų bausmių vykdymo ar kituose procesuose, procedūrose, asmens rizikos, poreikių ar kt. vertinimui, pritaikymui, plėtrai ar pan.

Atsižvelgiant į Direktyvos 7 straipsnio 8 dalies nuostatas dėl individualaus vertinimo atnaujinimo, siūlytina BPK projekto 189¹ straipsnio 3 dalyje įtvirtinti imperatyvią nuostatą dėl vertinimo atnaujinimo, esant nurodytų asmenų iniciatyvai (prašymui), taip pat papildant, jog atitinkamą prašymą gali pateikti vaiko atstovas pagal įstatymą.

5. Atsižvelgiant į Direktyvos preambulės ir 8 straipsnio nuostatas bei Direktyvos atitikties lentelėje pateiktą informaciją, kyla pagrįstų abejonių dėl nuostatų, susijusių su vaiko sveikatos patikrinimu, įgyvendinimo lygmenis. Pavyzdžiui, abejotina, jog nuorodos dėl Direktyvos 8 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos teisės vaikų, iš kurių atimta laisvė, nepagrįstai nedelsiant pasitikrinti sveikatą ir kt.; 3 dalyje įtvirtinta sveikatos patikros inicijavimo procedūra (patikrinimas inicijuojamas kompetentingų institucijų iniciatyva, vaiko, tėvų pareigų turėtojo, vaiko advokato prašymu) gali būti tinkamai įgyvendinamos pagal galiojantį teisinį reglamentavimą bei siūlomus SVĮ pakeitimus.

6. Siūlytina svarstyti galimybę papildyti BPK projekto 188 straipsnio 5 dalį, numatant, kad prašymą dėl garso ir vaizdo įrašo galėtų pateikti ir vaiko atstovas pagal įstatymą, ne tik pats vaikas įtariamasis ir jo gynėjas.

7. Atsižvelgiant į Direktyvos 12 straipsnio 1, 3 ir 4 dalių nuostatas, svarstyti, jog turėtų būti tikslinamos SVĮ projekto 10 straipsnio 4 dalies (ar atitinkamai kitos) nuostatos, įtvirtinant vaiko interesus, kaip vieną iš kriterijų priimant sprendimus dėl pilnametystės sulaukusio asmens

(jauno suaugusiojo) laikymo kartu su vaikais; taip pat nurodant kitus kriterijus, sąlygas, kuriomis vadovaujantis tardymo izoliatoriaus administracija priims sprendimą dėl pastarojo asmens laikymo kartu arba atskirtai nuo kitų suimtų suaugusiųjų.

8. Atsižvelgiant į Direktyvos preambulės ir 15 straipsnio nuostatas bei Direktyvos atitikties lentelėje pateiktą informaciją, manytina, kad nėra skirtas tinkamas dėmesys Direktyvos nuostatų įgyvendinimui (vaiko atstovų pagal įstatymą dalyvavimo, kito atstovo parinkimo ir paskyrimo, informacijos tėvų teisių turėtojams, nedalyvavusiems procese, informacijos perdavimo, atstovų (ne)dalyvavimo proceso įvairiose stadijose sąlygos, taisyklės,

9. Nėra duomenų dėl Direktyvos 20 straipsnio 3 dalies nuostatų dėl advokatų mokymų nuostatos. Kyla abejonių dėl Direktyvos 20 straipsnio 4 dalies nuostatų įgyvendinimo, atsižvelgiant į Direktyvos atitikties lentelėje pateiktą informaciją.

10. Turint omenyje projekto rengėjų argumentus, pastebėjimus, jog nėra privaloma rinkti ir kaupti statistinius duomenis, manytina, kad siekiant užtikrinti sklandų, vaiko interesus atitinkantį baudžiamąjį procesą, vertinti situaciją ir planuoti pokyčius, tikslinga svarstyti galimybę dėl statistinių duomenų rinkimo ir kaupimo mechanizmų, procedūrų, sukūrimo, įvertinant ir išnaudojant esamas sistemas.

11. Direktyva valstybėms narėms suteikiama galimybę išplėsti joje nustatytas vaiko teises, kad užtikrintų aukštesnio lygio apsaugą. Atsižvelgiant į Direktyvos nuostatas, akcentuojančias vaiko įtariamąjį arba kaltinamąjį teises, jo padėties išskirtinumą bei nacionalinių teisės aktų nuostatas, kuriose nėra plačiai įtvirtintas (atspindėtas) vaiko padėties išskirtinumas, svarstyti, kad Direktyvos nuostatų įgyvendinimas būtų užtikrintas, skiriant didesnę dėmesį nuosekliam, išsamiam vaikų padėties baudžiamajame procese reglamentavimui.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė

Edita Žiobienė